

STORA UTSKOTTETS betänkande N:o 11/1940 med anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om barnskydd i landskapet Åland.

N:o 11/1940.

Landstinget, som i ärendet fått mottaga stora utskottets betänkande N:o 6/1940, har vid andra behandlingen av ifrågavarande lagförslag lagt lagutskottets betänkande N:o 5/1940 till grund och beslutat däri införa särskilda ändringar samt på grund härav återremitterat ärendet till stora utskottet med anhållan om nytt utlåtande i saken.

Stora utskottet har därefter av lagutskottet införskaffat yttrande, vilket härmed bilägges tillika med en därtill fogad reservationsskrift av vicetalmannen Herman Mattsson.

Genom de ändringar landstinget gjort skulle §§ 32, 33 och 35 uti berörda lagförslag erhålla samma lydelse de hade i landstingets beslut av den 1 december 1939, vilket icke vann stadfästelse på grund av de anmärkningarna Högsta domstolen uti avgivet yttrande framställde mot detsamma. Man kan därför med säkerhet antaga att lagen, om sagda paragrafer av landstinget antagas i denna lydelse, ej heller nu skulle komma att fastställas. Under sådana förhållanden anser sig icke utskottet, ehuru dess majoritet omfattar den ändrade lydelsen, kunna förorda ett slutligt godkännande av lagen, när detta vore meningslöst.

I sin förenämnda reservationsskrift har vicetalmannen Herman Mattsson framhållit, att saken kunde ordnas sålunda, att en överenskommelseförordning enligt § 18 i självstyrelselagen genom landskapsnämndens föreorg fås till stånd och att landstinget skulle uppmana landskapsnämnden att vidtaga nödiga åtgärder i detta avseende. Denna åsikt omfattas jämväl av stora utskottets majoritet. För övrigt får stora utskottet hänvisa till sitt tidigare i ärendet avgivna betänkande och de skäl däri anförts.

Efter omröstning med 7 röster mot 3 föreslår stora utskottet vördsamt

att till grund för den fortsatta andra behandlingen i landstinget visserligen måtte läggas ifrågavarande lagförslag med de ändringar landstinget vidtagit i §§ 32, 33 och 35 av detsamma, men att landstinget dock slutligen måtte avböja förevarande förslag till landskapslag om barnskydd i landskapet Åland.

Utskottsledamöterna Bertell, Lennart Mattsson och Påvals anmälde avvi-

kande åsikt.

Förenämnda ändrade paragrafer 32, 33 och 35 äro av följande lydelse:

§ 32.

Barnskyddsanstalter i landskapet Åland äro sådana av kommun eller enskilda upprätthållna anstalter, som landskapsnämnden för ändamålet godkännt. För så vitt av vårdnämnd i enlighet med bestämmelserna i denna landskapslag omhändertagna barn, som icke skola insättas i uppfostringsanstalt, ej kunna mottagas i lämpliga enskilda hem eller i enskilda barnhem, bör kommun upprätthålla eller deltaga i upprätthållande av barnhem.

Landskapsnämnden äger att på ansökan tillsvidare eller för viss tid befria kommun från skyldigheten att upprätthålla eller deltaga i upprätthållande av barnhem, därest sådant i anseende till barnavårdsförhållandena icke prövas vara för kommunen erforderligt.

Barnskyddsanstalt bör hava av landskapsnämnden godkänt reglemente.

§ 33.

Vid inrättande eller omändrande av kommunal eller enskild anstalt, som avser barnskydd, skall stadfästelse å ritningarna till nya byggnader eller större ändringsarbeten utverkas hos landskapsnämnden.

I föregående moment avsedd anstalt må icke tagas i bruk, innan den av landskapsnämnden för ändamålet godkännts.

Om öppnande av privat barnhem, barnträdgård, barnkrubba eller annan dylik anstalt bör anmälan göras hos vårdnämnden i kommunen.

§ 35.

Barnskyddsanstalterna övervakas av myndighet, som av landskapsnämnden därtill förordnats.

Enskilda barnhem och övriga sådana anstalter, vilka icke äro i § 32 mom. 1 omnämnda och av landskapsnämnden godkända anstalter, stå likaså under landskapsnämndens inseende.

Mariehamn den 25 november 1940.

På stora utskottets vägnar:

Carl Bengtz

Carl Johansson

Närvarande i utskottet: ordföranden Bengtz samt ledamöterna Bertell, Holmqvist, Holmström, Larson, Lundqvist, Lennart Mattsson, Nordström, Påvals och Wilén.

Till Stora utskottet.

Sedan landstinget vid andra behandlingen av förslaget om landskapslag angående barnskydd i landskapet Åland, varvid lagutskottets betänkande lades som grund, beslutat införa särskilda ändringar i lagen och därför återremitterat ärendet till stora utskottet med anhållan om nytt utlåtande, har stora utskottet uti skrivelse för den 28 sistlidne september anhållit om lagutskottets yttrande beträffande de av landstinget vid detaljbehandlingen företagna ändringarna.

Ifrågavarande ändringar äro samtliga av den natur, att lagförslaget icke kommer att vinna stadfästelse, ty de gå stick i stäv mot högsta domstolens över det tidigare landstingsbeslutet avgivna utlåtande. Om sagda utlåtande kan det inom landstinget väl icke finnas mera än en mening, nämligen att landstingets lagstiftningsrätt därigenom åsidosatts, men då utlåtandet likväl föreligger, kan landstinget enligt utskottets uppfattning icke göra annat än böja sig för detsamma, om nämligen en barnskyddslag skall kunna stiftas för landskapet.

Landstingsmajoriteten har omfattat de synpunkter, som anförts av vicetalman Herman Mattsson i hans reservation till lagutskottets betänkande. Enligt sagda reservation skulle konstitutionella betänkligheter hindra landstinget att böja sig för högsta domstolens uppfattning. Utskottet anser dock att dessa betänkligheter äro betydligt överdrivna och att det t.o.m. kan ifrågasättas, huruvida några sådana betänkligheter alls finnas. Ty ytterst gäller det endast att pröva, om t.ex. fastställandet av ritningar för barnhem är att hänföra till den allmänna övervakningen på hälsovårdens område eller icke. Och kommer man därvid till det resultatet, att angelägenheten ifråga måste

anses beröra den allmänna övervakningen, så måste man också medge, att frågan icke är av konstitutionell natur.

Vad behovet av en barnskyddslag åter beträffar anser utskottet detta vara så stort, att hela lagstiftningen icke kan få äventyras om denna tvist, som sist och slutligen har endast principiellt intresse. Landstinget bör enligt utskottets uppfattning i detta fall främst räkna med realiteter och se till de känsekvenser, som inträda, ifall lagen här icke blir antagen såsom landskapslag utan kommer att tillämpas såsom rikslag. Landskapet avhänder sig i sådant fall de många förmåner, som lagförslaget dock medför också i den form, vari det av landskapsnämnden framlagts för landstinget. Den i § 2 uttalade allmänna principen, att det samhällseliga skyddet och vården av barn och ungdomspersoner i landskapet ankommer närmast på kommunerna under vederbörande landskapsmyndighets ledning och kontroll, är sålunda för landskapet mycket värdefull, och enligt § 4 tillerkännes landskapsnämnden rätt att hålla egna inspektionsmyndigheter. Den rätt, som enligt § 32 mom. 3 tillerkännes landskapsnämnden, nämligen befogenheten att på ansökan tillsvidare eller för viss tid befria kommun från skyldigheten att upprätthålla eller deltaga i upprätthållandet av barnhem, är också den för landskapet så betydelsefull, att landskapet icke bör underlåta att tillvarataga densamma. Ytterligare kan hänvisas till § 34, enligt vilken landskapsnämnden har kvar rätten att fastställa val av föreståndare för kommunal barnskyddsanstalt.

Andra exempel kunde även anföras på förmåner, som landstinget, ifall landstingsmajoritetens uppfattning kommer att bli gällande, står i beråd att avhända landskapet, men de ovan uppräknade äro enligt utskottets uppfattning redan i och för sig så betydelsefulla, att landstingsmajoriteten borde tillerkänna dem avgörande inverkan. Utskottet får därför på det allvarligaste tillråda stora utskottet att vid ärendets förnyade behandling icke omfatta de av landstinget vidtagna ändringarna, utan för landstinget rekommendera godkännande av landskapsnämndens utav lagutskottet tidigare omfattade framställningar.

Mariehamn den 22 november 1940.

På lagutskottets vägnar:

T. W. W. W.

Quens uppdrag

Forlikande ämbet.

Under förklarad kan fortfarande inte fäerna mig om lag-
utskottets slutliga mening, att så trängande behov av
ipriggande lagstiftning föreligger, att behovet skulle
nudsättas de konstitutiva delarna. Därjämte
kan jag inte heller fäerna mig om den uppfattningen
att den del av förvaltningen som lagfäst lagstiftning
lar landskapsmännaden, skulle vara så betydelsefull,
att detta skulle kompensera vad som därjämte
om och de omständigheterna lagutskottet anfår som
talande för lagens antagande och helt föra fäer-
ses, måste de likväl mot beaktat jämsstyrelse på
området som beaktat, tillmätas en underord-
nad betydelse. Nämligen är även, att lagutskottet
stämmande iaktar med en fäerändrad inställning
till föreliggande problem såväl inom stora utskott
som och landstinget, vilken uppfattning spontant
kom till synes vid lagfäst lagstiftning på denna
behandling.

Men då det emellertid gällande, att be-
hovet av lag för beaktadets effektivisering är så
trängande, att här tillgodoses av detta behov
alla andra beaktadets måste vika, kan seken
enligt min mening bedras genom annan legal
fäerakt. utan att i landskapslag anse en fäer-
fattningen sådant som tillhör denna. Jag
lyftar då nämligen på en ärendekommissionär-
ordning enligt § 18 jämsstyrelselagen, på vilket

Det exempelvis färdminnen-äiden inom landskapet är
 ordnad, sedan landstingsbeslutet om antagande av
 landskapslag därav icke av presidenten varit gillad
 ingalunda vill ändå någon göra gällande att färd-
 minnen-äiden nu skulle vara färdminnen. Förordningen
 antalfat kan fångas sig på färdminnen. Förordningen
 av den 4 september 1936 är dels en protokoll med beskärning
 en av landstingets befärdighetskommission och dels en ut-
 fallsträff för tillgodoseendet av vårt ändamål. Om
 landstinget nu låts med lagstiftning angående färd-
 minnen, hade landstinget i själva verket icke fogat sig
 efter en snäv tolkning och icke erkänt landska-
 pet de befärdighets samt både landskapsnämnd och
 lagutskott även ligga inom rättsstyrelsens namn, och
 i andra hand kan vi förordningen utas till en infö-
 ras de uppgifter för landskapsnämnden, vilka lagst-
 skattet även vara på betydelsefulla att de överhuvud-
 andra omständigheter.

Med hänvisning till avseende samt min till lag-
 utskottets betänkande nr 5/1940 jagade reservation, får jag
 således vårdnast förelä

att Stora Utskottet vill rekam-
 mendera lagfärlagets anhö-
 ande samt att landskapsnämnden
 en anmodades försöka få
 en överenskommetfärdminnen
 för ordnandet av färdminnen
 inom landskapet till stånd.

Marihamn den 22 november 1940
 Herman Mathias.

Närvarande i utskottet: Tor Brenning, ordförande, Jonatan Sjöblom,
Johannes Holmberg och Evald Häggblom.

Till Lagutskottet.

Enär landstinget hänskjutit lagförslaget om barnskydd i landskapet Åland till förnyad behandling av stora utskottet men stora utskottet, innan det fattar beslut i saken, önskar höra lagutskottet, får stora utskottet anhålla att lagutskottet benäget ville till stora utskottet avgiva utlåtande beträffande de ändringar landstinget vid detaljbehandlingens vidtagit uti lagförslaget, sådant lagutskottet godkändetsamma.

Mariehamn den 28 september 1940.

På stora utskottets vägnar:

